

Ірина БЕРЕЗІНА,
здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

*Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди;*

заступник директора з навчально-виховної роботи

*Комунальний заклад «Харківський ліцей № 12
Харківської міської ради» (м. Харків)*

МОЖЛИВОСТІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Цифрова трансформація суспільства передбачає активне впровадження цифрових технологій в усі сфери життєдіяльності людини, зокрема освіти. Цифровізація суспільства змінила підходи до освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, індивідуалізованим та інтерактивним. Використання цифрових ресурсів та інструментів дає змогу вчителям створювати навчальні матеріали, які відповідають потребам і здібностям кожного учня, включаючи зміну шрифту, кольору тексту, використання аудіо та відеоматеріалів. Широке впровадження цифрових технологій в освіті відкрило нові можливості для навчання: дистанційна та змішана форми навчання, що стало особливо актуальним в умовах пандемії та російсько-української війни. Цифрові навички стають критично важливими для успішної соціальної адаптації та професійного розвитку людини у сучасному цифровому суспільстві.

В основі сучасної освіти України лежить ідея дитиноцентризму, яка спрямована на врахування індивідуальних особливостей та потреб кожного учня. Особливої уваги сьогодні заслуговує питання використання цифрових технологій у навчанні учнів з особливими освітніми потребами, що важливо для забезпечення рівного доступу до якісної освіти усіх учнів, незалежно від їх фізичних чи ментальних можливостей. Навчання стає більш доступним для учнів, які мають обмежену мобільність або потребують додаткового часу для освоєння матеріалу. Використання інтерактивних інструментів, таких як освітні ігри та симуляції, може сприяти залученню учнів з особливими освітніми потребами до освітнього процесу, що робить його більш цікавим та мотивуючим. Уміння ефективно та доцільно

використовувати цифрові освітні ресурси підвищує комунікативні навички учнів; їх самооцінку, адже вони будуть відчувати себе більш впевненими та незалежними; допомагає у розвитку навичок читання, письма, математики та у вирішенні навчальних й життєвих проблем; надає більше можливостей для подальшого працевлаштування та конкурентоспроможності на ринку праці.

Проблема інтеграції осіб з особливими освітніми потребами до навчання в закладах освіти, їх реабілітації та адаптації до суспільних норм досліджена в працях С. Богданова, О. Волошина, Г. Гаврюшенко, Є. Галішнікова, А. Колупаєвої. Використання ІКТ в освіті відображено в наукових доробках В. Бикова, М. Єльнікової, І. Єсікової, Л. Жалдака, О. Овчарук, О. Спіріна. Використання цифрових технологій в інклюзії вивчали Т. Бондаренко, Л. Борисенко, А. Гета, Ю. Запорожченко, В. Серьогін.

Так, на державному рівні питання інклюзивного навчання регламентується Законом України «Про освіту», Державними стандартами освіти, Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти», «Національною стратегією розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року» та операційним планом з її реалізації на 2024–2026 рр.

Для підтримки дітей з особливими освітніми потребами в цифровому світі було створено платформу «Цифрова інклюзія». Платформа створена у вигляді сайту (мобільного застосунку) для спілкування, соціалізації і розвитку у цифровому світі, який містить піктограми для комунікації, розвитку мовлення та творчого мислення; комунікативні картки (кольорові або тактильні) для покращення навичок читання.

Існує низка інших можливостей використання цифрових технологій на уроках. Так, спеціальні цифрові застосунки для осіб з різними нозологіями, гарячі клавіші клавіатури допомагають учням отримувати, обробляти та передавати інформацію. Для розвитку критичного та аналітичного мислення в нагоді стають інтерактивні завдання платформи LearningApps, де завдання створюються відповідно до особливих освітніх потреб учнів, наприклад, для дітей з розладами аутичного спектру створюються картинки у чорно-білих кольорах. Для покращення комунікативних навичок учні залучаються до роботи на спільних онлайн-дошках, де виконують посильні

завдання. Для безпечного проведення досліджень із природничих предметів здобувачі освіти використовують симулятори, що одночасно враховує індивідуальні особливості дитини та формує дослідницькі й цифрові навички. Наприклад, технології доповненої реальності дають можливість учням взаємодіяти з 3D-моделями людського тіла, що корисно для учнів, які потребують візуального підкріплення навчального матеріалу. Середовище віртуальної реальності доцільно використовувати для учнів з розладами аутичного спектру, які можуть відчувати труднощі із соціальною взаємодією.

Отже, враховуючи вищезазначене, можемо стверджувати, що використання цифрових технологій у навчанні учнів з особливими освітніми потребами є необхідною умовою для забезпечення рівного доступу до освіти здобувачів в сучасних умовах. Систематичне впровадження цифрових технологій в освітній процес дає можливість створити адаптоване освітнє середовище, яке відповідає потребам кожного учня, сприяючи інтеграції в соціумі та підвищуючи можливості для самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Т. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення доступності та розвитку інклюзивної освіти. Інформаційні технології та засоби навчання. 2018. Вип. 67 (5). С. 31–43.
2. Биков В. Ю. Відкрита освіта в Єдиному інформаційному освітньому просторі. *Педагогічний дискурс* : зб. наук. пр. / редкол.: І. М. Шоробура та ін. Хмельницький : ХГПА, 2010. Вип. 7. С. 30–35.
3. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання : навчальний посібник / Гета А. В. та ін. ; за заг. ред. Ю. Г. Носенко. Полтава : ПУЕТ, 2018. 261 с.
4. Запорожченко Ю. Г. Використання засобів ІКТ для підвищення якості інклюзивної освіти. *Інформаційні технології в освіті* : зб. наук. пр. / редкол.: О. В. Співаковський та ін. Херсон : ХДУ, 2013. № 15. С. 138–145.
5. Єсікова І. В. Інформаційно-комунікаційний супровід інклюзивного середовища в закладах загальної середньої освіти. *Педагогіка здоров'я* :

зб. тез X Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23–24 квітня 2020 р.).
Харків : ХНПУ, 2020. С. 220–223.

6. Собченко Т. М., Смоляннюк Н. М. Інклюзивне навчання у системі освіти України: теорія і практика. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті* : міжнародна колективна монографія / за заг. ред. проф. В. П. Бабича, проф. Л. С. Рибалко. Харків : Вид. ВННОТ. 2019. С. 347–352.